ГОДИНА XXIII. На Цетињу, у четвртак 14 априла 1894. БРОЈ 16.

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ, на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у влашћеним поштама непосредно администрацији „Гласа Црногорца" на Цетињу, а послије се шаљу уз повишицу на пошту у Котор. Дописи се упућују уредништву. Рукописи се не враћају.

За мјесечне плаће се, на простору ваше царине не потпис, 1 новчић од реда на прво пут, а ви сваки пут по 5 новчића. За огласе осим и на дуже времене споразумјети се.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

1-ога Априла ов. год. отворила се претплата на *„Глас Црногорца"* на другу четврт.

Молећи наше читаоце да на вријеме повоне своју претплату, у исто доба позивамо и оне дужнике, да нам виволе послати што који дугује од претплате.

„Глас Црногорца" стаје:

За Црну Гору и Аустро-Угарску:

На годину . . . фор. 6. —
На по године . . „ 3. —
На ¼ год. (3. мј.) „ 1. 50

За Босну, Херцеговину и све остале земље:

На годину . . . фран. 20. —
На по године . . „ 10. —
На ¼ год. (3. мј.) „ 5. —

Претплатници из **Аустро-Угарске, (Босне и Херцеговине)** нека шаљу своју претплату **поштанском упутницом** на исте, **Петра Рамадановића у Котор** са напоменом да је за **„Глас Црногорца."**

Претплату на наш лист у **Србији** прима **књижара В. Валожића у Биограду.**

Претплатници **с другијех страна и из Црне Горе** нека шаљу своју претплату у **плаћеном** до **Цетиња** лисму на **Управу Државне Штампарије.**

Коме је наручније, може се претплатити код **Књ. Црног. Отправништва новина на Цетињу.**

Цетиње, 10 Априла 1894.

Администрација „Гл. Црногорца."

Цетиње, 14 априла.

На арбанашкој граници завладао је прави мир и ред. По налогу Сјајне Порте, Његова ексцеленција Керим-паша, Валија скадарски има десетак дана да је дошао у Тузи са довољном оружаном силом, гдје на лицу мјеста проучава многе питања, и чини исказивања потребних пограничних правијех догађаја.

Када доврши овај свој задатак, поћи ће са свитом са г. Керим-пашом и наслијеник књажевске владе г. Војвода Пламенац, да заједно приступе рашчишћавању тијех питања и коначном утврђењу реда пограничног.

Из одјека одбијеног реда Валије Скадарског види се, да је Његово Величанство Султан Абдул-Хамид најмилостивнију и повољнијех надања, да се једном установи ред међу разуданијем племенима арбанашким, да се тијем коначно ауторитет државни оснује, који мисле да је већ у Арбанији изгубио, те већ свију о спасоносној окупацији наше пријатељске државе.

И ми се надамо, што више, ми смо увјерени, да ће Сјајна Порта успјети да створи међу Његовога Величанства, у чему јој наша влада пријатељски на суврет излази.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 14 априла.

У часу, кад се на економском пољу приближиле Немачка Русији, и кад се и Аустро Угарска спремала да сличним трговинским уговор склопи са Русијом, много се штампа занимао и са приближењем Италије са Француском на истоме пољу, тијем више, што у томе приближењу лежи главни услов финансијског препорода младе краљевине.

Најчешће је дао повода штампи, да се тијем предметом занови, разговор Краља Умберта са једнијем сарадником париског „Фигара", који је у ономе француском листу објелодањен. Крал. је између осталога изразио жељу, да Француска на трговинском пољу не поступа тако непријатељски према Италији [illegible] пусте штампе, да Италија помишља на рат. То њој не дозвољава ни њен буџет, ни имет, ни жеље, ни воља племена. Италија је сувише млада држава за претходна предузећа, и није могла, да стекла на њоку своје національно јединство. Италија сада мала да се придржава велике штедње и према томе може се рећи, да од ње стране не пријети опасност миру, него је она баш једна гаранција за одржање мира. У том је смислу Крал. говорио француском публицисту, и тај исти говор разнијели су по свијету сви листови. Али француска штампа остала је сасвијем хладна према тијем миролубивијем изјавама Краља Умберта. Њеми француски листови одговорили су одмах, ако Крал. Умберто у истини жели мира, нека прије свега отпусти Криспија, нека смањи војску, и нека напусти са тројног савеза. „Фигаро" сам у уводном чланку доказује, да се интереси Италије ни мало не слажу са интересима Немачке и Аустро Угарске, које с временом могу угрожавати Италију одбијанијем опасностима, јер Немачка тежи и Тријесту, а Аустро-Угарска и Солуну; а сад би оне то постигле. Италија би изгубила сваку важност, снагу и утицај. У Европи су три народа, чије интереси нигдје не додирују у сукоб, а чије је здружено оружје у стању, да намеће Европи мир или рат. Та су три народа Француска, Русија и Италија. Њихов савез обезбјеђено би им превасходство како на конгресима тако на бојишту пољима. Ако је истина, да Крал. Умберто жели мир, нека пође на тројног савеза, па нека се придружи Француској и Русији.

Тако се одазивале француска штампа, што значи да Француска не мисли у никакве преговоре ступати са Италијом, док не промијени досадашњу своју политику. Међу тијем г. Криспи не уступа финансијском парламентарном одбору у ратном буџету, што ће га принудити или да даде оставку, или да распусти парламент. „Новое Времја" пак мисли, да овај Краљев говор допушта мислити, да ће Криспи попустити. Само собом се разумије, нема петроградски лист, да је италијански Крал. удостојио своје бесједе француског новинара с намјером, да свијети јевропској публици своје намјере о риту и о односима Италије према Француској. Није само читаоцима „Фигара", него свој Јевропи обратио ријеч син и наслједник покојног Виктора Емануила, тврдећи да Италија не тежуја ништа може тежовати никакијех непријатељскијех намјера противу Француске, признајући војно надмоћије Француске, и не тајећи тешки финансијски положај своје краљевине. Тако се већ не може узимати, да лична воља Краља Умберта смета, да се не смањи расход на војску и флоту.

Отуда петроградски лист изводи могућност спорازума између владе и већине парламента на основу узајамнијех уступака.

Живо нам је на Берлина доносе да нашу вијест, да је пећина у рајстагу увинула закон противу јесуита те да нам је тијем опет отворила врата у Њемачкој. Али то гласање у рајстагу није довољно. Треба да ту одлуку саборску одобри још и савезни савјет. Познато је, нема „Н. Времја", да савезни савјет обично врши вољу царске, а при расправи о увиђ[illegible] закона видјело се, да се влада најмање колеба, хоће ли или не удовољити своје vetо односно те саборске одлуке. Но томе се не зна хоће ли ће савезни савјет одбити или усвојити. У друго времена и у другијем приликама повратак јесуита лутерани и сви слободоумни сматрали би као побједу ултрамонтанства, но у данашње вријеме много ће чинити већини непријатеља католичког клерикализма, да мирни остане. Њима је познато на примјера у Француској, да данашњи Папа не одобрава никоштто, да се католичко свештенство мијеша у политичке ствари своје државе, ако што је познато, да та одлука може много утицати на односе Ватикана према Берлину. А пође их се много, који ће у укидању закона противу јесуита увидјети средство, да одвуку Папу од тако принципијех пријатељскијех односа са Француском. Тако, „Н. Времја" мисли, да није немогуће, да савезни савјет одобри одлуку парламента.

На страну нашу, што су наше црногорске народе штампом предузели, као туђе најмилије, противу своје отаџбине, ми се нијесмо обраћали, увјерени будући, да ће се тако најбоље сами отерати у Србију и у свијету. У томе нашему увјерењу ми се нијесмо преварили. Најприје су новосадски „Брамбе" и загребачки „Србобран" ударили протом на њихово писа и стадно сврхе; па су београдски листови „Дневни Лист" и „Одјек" вдерали обраду, под којом се вриједу ти наши одјеци. Мило нам је, што можемо хвалисању забављати и „Ред" међу овијем српскијем листовима. Овај озбиљни београдски лист, који се сматра органом данашње београдске неутралне владе, у посљедње доба донио је два чланка под насловом „Пропаганда против Србије" и „Застава и Црној Гори." У првоме се баци с неким писанијем, што је подметнуто Београду, а приписано Мостару; а у другом се баци са чланцима, што у посљедње доба новосадски „Застава" доноси против Црне Горе и њеног Господара; те отвореа и тој писанији и тијем чланцима нечисте намјере, и још нечистије намјере, да интригу сеју између Србије и Црногорца.

У негдашњој повјесној Малетићевој „Застави", која доноси те чланке под фирмом „црногорске омладине", „Ред" је писао и ову потану мисао: „Сјијемо да констатујемо жалосни но истинити факт: над би сутра Шумадинац осјетио Косово, наши би плачили и даље пјевали: „Ту мораш једном друмах моћ...." Овај ружни клевети „Ред" не вјерује, и констатира, да тијем тај лажов-патриот црногорски само ради о раздору између Шумадинаца и Црногораца.

Нека наша браћа у Србији не само не вјерују подобнијем лажи-апостолима, који се оправдају — као што смо навјестили — да и даље срамоте српску штампу гадом још не чувенијем, него нека тврдо вјерују, да ће њихов Господар увијек имати наше Господара раме уз раме на свим и бојишту за Српство, као што је то показао и посљедњи рат; и нека им зато буде најбоље јамство они исти нападаји на нашега Господара, учестали особито послије оних достојнијех саосјећајних манифестација на Цетињу и братскијех изјава Његовога Величанства према Њ. В. Краљу Александру.

Наше је — јединијех органа — да то јединство, које нам је у природи, за које се у ријетко дјелом појављује, настојимо манифестујемо заједничајем одбијањем непријатељскијех нападаја пишеног штампе, [illegible] добри „Ред" опаша — „да српска племена, која су под туђином, немају чему да се надају од Србије и од Црне Горе."

У то ако ми радосно прихваћамо братску руку београдскијех листова, и братски им захваљујемо.

СРБИ УГАРСКИ ПРЕД ОПАСНОШЋУ.

Доња кућа угарског парламента примила је у оној расправи владин предлог о увођењу грађанског брака у Угарској.

Грађански се брак постиже простијем уговором човјека и жене пред грађанском влашћу, која води протоколе брачне, као и рођенијех и умрлијех; уз то, грађански брак даје потпуну слободу ступања у брак између разнијех вјероисповијести, а остаје на води брачнијем правима прекинуто вјенчање.

У Аустрији је такођер увиђен грађански брак, али само за случај, када прави неће да вјенчаме извриши по законскијех обичаја. И по осталој западној Јевропи увиђен је грађански брак; али је тијем само права штетовала.

У Угарској непратна увођења грађанског брака служи мађарском племену као политичко средство мађаризације осталијех народности, које настањују Угарску краљевину. До сада је прикоса аутономија, што угарски устав јамчи разнијем вјероисповијестима, била једино земљиште, на ком су се немађарске народности могле одржати и осјећати као такове. Особито наша браћа Срби угарски, од свијех владаревијех привилегија, од свијех обећања, што су им се у изглед стављала, на и од непредвиђе, у којој су имали уживати политичку самосталност, ништа нијесу имали до те прилике аутономије, као и остале угарске вјероисповијести. Нека наша српска народа се жеснијем самостанством држале су у свари народносно биће и свијест, и прила им је била неуздана обрана противу разнијех вјероисповијести и народносних бусија и замка.

Те свеза између народа и његова самостанства — нели београдски „Одјек" — „хоће се сад грађанскијем бракам да не мијенте: од самостанства се одваја грађанин и шаље пред мађарску власт, да му она пише вјенчанијех, умрлијех и рођенијех протокол, да се пред њом вјенчана и у њоме вјенчане бележи, да се с њом и у том тјешње веже, а са својим самостанством раздваја, отуђи, може послије може њим — ако му је воља. За прави бјелте и организацијом јаке, као што је католичка, то је у пола само невоља, а за праву православну у Угарској то је велика опасност, јер она нема на надлежна средстава за дјелотворно за паству, којијех има католичанства. На тај начин је Србин новим законом установом изложен погибељи, да те од роди и од своје народности и од своје вјере. А уништавање свакијех разлика између њега и Мађара отежала му и борбу за своју народност, за своју племенску самостојност, и чини та подобнијем и гнетнијем за претварање у туђу народност" — а ми надостављамо — свану а још лакше у владајућу народност!

Истина, та установа још није постала законом; треба још да је у високијемој расправи прими доња кућа; па треба за тијем, да је прими горња магнатска кућа, у којој засједа јерархија: не само католичка, него и православна; па и ако би је примила горња кућа, треба да је санкционише Владар.

На каво је та опасност затекла угарске Србе? Затекла их је и најјачим растројству! Тако, да је изгледало, да су се Срби угарски већ изгубили у мору туђинства! Ал' где дијона, утјешна и повјесна призора! Тек је присјетио Hanibal ante portas, тек им је опасност на врата дошла, вишеславају све погрешке и бољеви

слична у тумачењу партије, појављују се сви Срби, као једни човјек, не само они из уже Угарске, него им у помоћ пристају и Срби из Славоније и Хрватске, који састављају цркву карловачке митрополије, која зависе од карловачког Патријарха.

Најприје су поједине општине подигле глас против тога новога закона; па иза је планиран позив на опшћинске Српске сремског на оној народни збор, у Карловцима се састало на двојезни четвртак преко петнаест хиљада Срба, да заједнички устану против те напасти, против толике опасности. Ево нам се тај збор телеграфишу загребачком „Србобрану“: „Српски Сион обуио је најсвечаније руко, са пуна лепршају се силне српске заставе. Крај сјајне трибине виде се поз бијелоплаво-црвенијем барјацима групе Шајкаша, Срјемаца, Славонаца, Бачвана и Банијана. Помјешала се интелигенција са тежацима; рукује се и љуби брат са братом, пријатељ са пријатељем. Све је сјајила једна мисао, сви загрљајно стиска љубав за вјеру и народност. Особито је дојмио видјети свјеже гостионице гдје народ благосиваху и он им руку љуби. Влада одушевљење какво само старија доба и борба на сјајним средњијем времена памте. Уз све то што је пријеме крајњо дошао је 15—20 хиљада свијета са стране. На поверенијем једногласно закључено да предсједници збора буду: баron Јован Живковић, адвокат Пајић и прота Стојић; референт Паја Јовановић уредник „Србобрана“, нерође др. Гавриловић и парох Јовановић; говорници др. Полит Десанчић, парох Димјан Продановић и сједа прота Стојић. Прилиљно Св. Духа обасја сам Патријарх“

Ова побједност, ова народна свијест, која је научила угарске Србе ово своје Патријарха у ниво самосвјесне пред тоталном опасношћу не Жеље и да не донесе добра плода. Срби су дошли у Хабсбуршку монархију као политичка чињеница под својим Патријархом и под најсјајнијем утворима, као савезник под оружјем својим водама, — а не трбухом за другом. И такав глас, који се оснива на такиом метафизичкоме тежњу, мора јаче дјеловати од сваког другог протеста, што се подиже против то мађарске намјере; и ми се надамо, да ће остати глас замирујеће у пустини, него да ће арука ојачати у заштиту најјаче заставе ваљане против такиог насиља мађарскога.

У сваком случају ова чињеност, што тако громи бићу мађарске, утврдиће сви јест народу, која ће отворити нову еру међу угарскијем Србима — еру примуђивања у једном табору свијех правијех родољуба, који желе да остану на српском стаблу тако мила му грана, — којима је мајка дијела народност најјаче свијешћу.

ДОПИСИ.

Лазара, 25 марта. — Пошто је главна школа, надлежности дала наредбу, да се мора сваке школске године у основним школама прегореним држати два пут сваки јачавијех родитеља, то је и у овој школској години учињено у задњиној школи јесеренји.

Први је скуп држан на наведене, 21 новембра 1863. на којем је госп. учитељ прочитао и објаснио сваки параграф школског закона, а за тим држао научни говор јачавим родитељима и другим слушаоцима.

На растанку је жетим жељо да ће се и још једном окупити у школу ради бољег разговора одјанијем учитеља и њих потпи, што је и учињено сјај данас на Благовијести, 25 марта.

Исто је богослужење свршено у овдашњем Преображењу Христовом. — учитељ, увијено са јачавим родитељима и другим, упутио се у школу, ђе је и одјанијем говор о учитељском занијесу међу народом, наносећи на знање разне примјере, који могу: од користи добру упућивати и обратно.

Слушаоци за пријеме овога говора нијесмо су се задовољни, што им се и на лицу могаше видјети.

Г. учитељ наведио је многоме примјера, који имају садржину поуке. Међу осјим је био и овај: „О, главе рибе смрди,“ — објасниоци нам значај изрека и послиједице какве могу потом бити.

Још је доказивао, како учитељ треба у сваком погледу да буде углед младежи, а и другим — како у школи тако и ван исте, додајући да учитељу не треба бити жеља за школско васпитање, на жеђ иђе, него свуд и на сваком мјесту, јер у противном случају било би: „држати се ово пјан плота.“ „Даље је, он исти, говорио слушаоце, како ово које имају дјецу у школи, тако и оне, који немају, да треба њеку упућивати и учити добрим примјерима, како ће их школа готово примити за даље образовање.

Наводећи примјере трудољубља Ј. П. Кнеза Николе I, завршио је са свима усклицом: „живио!“

— Знајући да је сваком који чита наш лист мило разумјети, какав је био ова лепа пјесма су је за овомјешњи мрз.

Лина неје, као што може бити чешко пута, трудна била; свијет је приличан био прије ово доба, или су пјесмаци могли мјесто на Никшићу и другим мјестима. — Пјетрова опасних неје много било, па и да је бјеса и дувно неје много трајао. — Свијету се ниво још надамо.

Са здравлем се је било добро, само мало што је инфлуенца струје по тијелу увлачила, али на добрим лијекима неје имала велике станије, него се је са мјеа сервиса као усов с водом пјанице. — Мртвијех неје много било на од другијех бољијеста, а од ко баш онаи да се може опредјелити.

Жито је добро као нигда, многа се с дана у дан; а пошто је то наша једина потрадна главница за прио дане, који нам дође млијеко, вуну, гоч за земаду, треба нам би је пустити исполно година да се умножи, па тек онда да се нами наше богатство! А то се може постићи тијем дијелом од нас су обрнуле годе године, а не одма у јесен на пазар са приходом и без велике потребе. ')

Сијена ће бити да протече и за идућу годину.

Бар, 10 марта. — Поједнаке ријечи бијаше! — Као по пјесмо) држави, тако и овдје свиоо исђедно дана прије се поједнаки вјежбаху. Бетаљон барски, изузи мајући чету дечака Зуничина — пошто су они узјели те за себе чисто вјежбања — чини вјежбаху на пјесмо) лиђи. У вјежбању обучавају пјесмо) у присуству официра, а исто исјдор комадиран Ив. Поповићем и подкомандира А. Шкутића. — Православни и католици чине вјежбања и муховедицама стоје на слободној ногу. — Поједини се обучавају у свим приватима, који примјеђе то науци, колико је за њих прописано. Вјежбаћи тому најдјелнијем редоу и поретком и надамо се најлијепшем успјеху. Позивања помоћу у 3 сиет сати на утра, а прије до подне, само што за пријеме се, служе изу по свијем бијелодјама, а се са свим побожним народом Богу моле.

Марко Вуковић.

Улцињ, 25 марта. — (Један наш момчић — поданик на Гробу Спасителеву.) — Међу осталим нашим путницима, који се из улцињског пристаниа повеђоше да многостранству, бијаше један, који се отиваше у Јерусалиму да се поклони гробу Спасителеву. — Он је свештеник у истанци пан Перо Лежаић. Био је још млађ од 18—19 година, кад га је пуководоже Митрополитскиоиа Петар II. Господар прогорски. Тоји (утри једанаеет чинодјеј) свим, као што сам каже, били су прије нетеда за свештенице још тридесет мјесјех Црногорца. Те тако је пан Перо од оно многобројне пјесме прогорских момаа — поваатих умова, који се могли и умјели чувати и служити „слијеп прави на камен правим.“ — Од вако је рукоиоо дошао пан Перо је био парохијалиа свештеника у Годиње све до пароиеиа реформе, која ће извршена у нас при повратку одиту Пајрикоу. И отада уживао је пенсију. Али иако исполнитедлиа труд, умјеће и штедиа подиоа су пана Пера међу најбогатије сеоске годиоике; те данас он путује у Свето мјеста са свјетиоијем новцима, испраћен благословима своје фамеде. — И ми желимо нашему пономе задиа срећан пут и још срећнај повратак у своју отаџбину

Путник.

Књижевност, умјетност и просвјета.

30-то годишњица Милоша Цветића. Београдски „Одјек“ пише: 31 марта навршило се тридесет година, од како је Цветић прио пут вјечности у нашем поворишту, и тога дана отиде једну од својих омиљених улоа. Милош Цветић родио се 1863 године у Чуругу. Још као ђак био је врло одан и заљубљ за умјетност тако, да је већ у фебруару 1882 год. напустио школу и ступио у путујућу друшину пан. Јована Кнежевића. У септембру исте године ступи у друшину срп. нар. позоришта покојнијем, отуда је дошао исјутиа, те са Чевићем саставио приватну друшину. Дошао и то напусти, те дође у марту 1884 године у Београд гдје буде, као један од бољих чланова анжажован. І априла у друшину срп. нар. позоришта у Београду. Био је давно члан ове друшине у нашем народ. позоришту, која је добила прву субвенцију од блаженте памети кнеза Михаила и дошао прио арјанину субвенцију; а када је и исто друштво передбом министра прекинуто, т. ј. исто рад обустављен, докле се позоришно дјело не покаже, ер јеђе у Нови Сад, а исте 1885 год. иђе у Загреб, па жеди задњиј одбор народног позоришта у Београду) гдје је провео до априла 1889 године. Тада је на исјем одбору дошао у Београд срп. нар. позоришту, гдје се и сада налази. — Цветић опје изврсјерио српску Талију у Београду, кад је министарскоиа передбом 1873 године затворено српско народно позориште на извјесно вријеме, исто је дијелио судбину мјетоиу, док се у братном времену не отворише опет врата умјетничкога храма, у коме је радио сиу своју умјетничку снагу, родјеи као свјеже пан Талиде на поља српске умјетности. Када је болешљу пок. Вачковски 1874 г. у септембру упражњено мјесто редитеља, позјерена је та част Цветићу као највриснијему. За вријеме српско-турског рата вратио је Цветић позјиву, дужност као сви грађани мајке Србије, те је са закључком мира пр. квитно се опет тешио раду, који го је увјенчао славом. — Цветићева дјела донијела су нашем позоришту, за непуних седам година, као педесет хиљада динара. — Дјелом би ово довољно, да би се упутили у оцјенивањима слушаочаа и родитељских могућности рада, а то нам не простор дјела не дозвољ. Да то ћемо се ограничити и рекн: за Милоша Цветића, свеђоиа српско Талије, сјајати са свом обиљем ку свој позиа, имајући увијек пред очима узвишену задаћу српске позорнице, која треба да се са својим умјетничку узвише и срдима са свјетлом, које су још онда битисале, док је српски народ на свима странама цвјетао у ропству. А да је српска позорница са свјетлом слуђима сада на своме степену умјетничкоиа, ма се највише захваливи Милошу Цветићу; јер са одјеком неких наших прије 1873 год. и са бесмртну дјела Бачковског 1874 год. остала је позорница београдска скоро на мјеном славонима мушкиа, које је Цветић са својим енергичним и устрајним подучавањем подигао на овај степен. — А шта да кажемо о књижевнику Цветићу? Доста ће бити ако реномо, да му је „Немањин“ пронио славу, не само Српству, него и изван наших узвиних граница и он је својим посљедњим радом заузео одјанијо мјесто међу српским књижевницима. Цветић је и прије тога писао: и мјесто је провео предсједјем у Београду 1876 год. и то: „Три свјетла дана“ изјерија у три слике с пјесмама. То своје прво писано је Цветић у прози, а Душан Трајковић преокренуо је у стихове. Цветић има и исполно својих преводи. — Шта је и ко је Милош Цветић, реносмо у кратко.

(Најновији глас за православље међу Инглезима.) Лондонски „Гласник“ пренесе, додајући коментарје овај чланак:

И у вриду ингликанске цркве, која је темељ ударио самодубиа, деспотиа и у исто вријеме водиа недјет и шиа лијетом Генрих VIII (1509—1547) под утицајем Лутерове реформације, а која се почиа обиаиа под владицом Јелизаветом (1560—1603) на сијесе католицизма и протестантиа Лутерова и Калвинова, почиже се од времена по вријеме одбиаа глас у корист православља.

Такви глас чуо се и у напоје вријеме. У 5. бр. од ове године „Церков. Вест.“ читамо извјешће о збору, који је држао неколико дана одржао у граду Хастеру удружење, познато под именом: „Инглеска цркваа свеза“ (Englisch Church Union), на коме се претресало питање о сједињењу ингликанске цркве с православљем.

Да би наши читаоци разумјели, откуд повјет у корист православља у цркви инглеској, тој цркви гдје се реформатуја сиа западне пререпоиијести са свим својијем карактеристичнијем бојама ', неће

[illegible]

у свој дрвни Дубровник послије пет година лиа! Умрло је на скоро за тим, не дочекавши пад републике . . .

Другу тачку поравнања примила је Русија у замјену тога за вријеме аустријско-турског рата 1787—1791 године; онда је тим дошао прио руски конзул у Дубровник, а задатак му је био, да шиа на одношаје републике са осталим државама.

Дотадија, које су слиједили пад мјетачке републике (1797 г.) бацили су у бриду Дубровчане. Аустријска и француска влада увјеравале су републику, да они немају ништа против ње, и да ће она остати на миру. Али већ јула 1798 године дође једна француска лађа у Дубровник; Французи су пјевали од сјенице у лијам мјесјем француз.; ер је сенат одговорио, да нема толико новаца, они су потраживали сјенице на свјетиа француза, што им је и дано. Дубровачки сенат тражио је од Порте, да они пјрвиа, да дођу и да арестаро у свјетиа дубровачкоиа 3—4 француске лађе, које ће, ако затребе, бранити Дубровник од Француза. Ради напрасних издатака, које је Дубровник посљедњих година имао (1799—1801), бала је бана у Конавлима против арнаутијанске дубровачке, која је тим помоћу турске војске слушала. Трговци су Дубровника од Порте, да им се опрости данак за три године, то им је и учињено.

На скоро за тим дође опет дубро-

[illegible]

слична у тумачењу партије, појављују се сви Срби, као једни човјек, не само они из уже Угарске, него им у помоћ пристају и Срби из Славоније и Хрватске, који састављају цркву карловачке митрополије, која зависе од карловачког Патријарха.

Најприје су поједине општине подигле глас против тога новога закона; па иза је планиран позив на опшћинске Српске сремског на оној народни збор, у Карловцима се састало на двојезни четвртак преко петнаест хиљада Срба, да заједнички устану против те напасти, против толике опасности. Ево нам се тај збор телеграфишу загребачком „Србобрану“: „Српски Сион обуио је најсвечаније руко, са пуна лепршају се силне српске заставе. Крај сјајне трибине виде се поз бијелоплаво-црвенијем барјацима групе Шајкаша, Срјемаца, Славонаца, Бачвана и Банијана. Помјешала се интелигенција са тежацима; рукује се и љуби брат са братом, пријатељ са пријатељем. Све је сјајила једна мисао, сви загрљајно стиска љубав за вјеру и народност. Особито је дојмио видјети свјеже гостионице гдје народ благосиваху и он им руку љуби. Влада одушевљење какво само старија доба и борба на сјајним средњијем времена памте. Уз све то што је пријеме крајњо дошао је 15—20 хиљада свијета са стране. На поверенијем једногласно закључено да предсједници збора буду: баron Јован Живковић, адвокат Пајић и прота Стојић; референт Паја Јовановић уредник „Србобрана“, нерође др. Гавриловић и парох Јовановић; говорници др. Полит Десанчић, парох Димјан Продановић и сједа прота Стојић. Прилиљно Св. Духа обасја сам Патријарх“

Ова побједност, ова народна свијест, која је научила угарске Србе ово своје Патријарха у ниво самосвјесне пред тоталном опасношћу не Жеље и да не донесе добра плода. Срби су дошли у Хабсбуршку монархију као политичка чињеница под својим Патријархом и под најсјајнијем утворима, као савезник под оружјем својим водама, — а не трбухом за другом. И такав глас, који се оснива на такиом метафизичкоме тежњу, мора јаче дјеловати од сваког другог протеста, што се подиже против то мађарске намјере; и ми се надамо, да ће остати глас замирујеће у пустини, него да ће арука ојачати у заштиту најјаче заставе ваљане против такиог насиља мађарскога.

У сваком случају ова чињеност, што тако громи бићу мађарске, утврдиће сви јест народу, која ће отворити нову еру међу угарскијем Србима — еру примуђивања у једном табору свијех правијех родољуба, који желе да остану на српском стаблу тако мила му грана, — којима је мајка дијела народност најјаче свијешћу.

ДОПИСИ.

Лазара, 25 марта. — Пошто је главна школа, надлежности дала наредбу, да се мора сваке школске године у основним школама прегореним држати два пут сваки јачавијех родитеља, то је и у овој школској години учињено у задњиној школи јесеренји.

Први је скуп држан на наведене, 21 новембра 1863. на којем је госп. учитељ прочитао и објаснио сваки параграф школског закона, а за тим држао научни говор јачавим родитељима и другим слушаоцима.

На растанку је жетим жељо ће се и још једном окупити у школу ради бољег разговора одјанијем учитеља и њих потпи, што је и учињено сјај данас на Благовијести, 25 марта.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЕ“

ДУБРОВАЧКА РЕПУБЛИКА

од краја XVII вијека до свог пада.

(Свршетак)

Рајина се састао са Пашином и говорио му, у каквом се једном стању налази Дубровник усјед комедија са Русијом држава пропада, трговина је престала. Руси хватају дубровачке лађе и поступају са Дубровчанима горе него са Турцима. Паша је био тужан: рекао је Рајини, да то све напише у новом меморандуму. Када је Рајина предао нови меморандум, мислио је на сигурно: да ће се ствар скратити, јер су меморандум сви хвалили, и царица је била потпуно задовољна. Али баш ова Тајтал хтједе ухватити јабуку, забуна се између. Баш у то вријеме стиже глас у Петроград, да је Дубровник био принуђен, да стане Турцима на расположење десет лађа, — а због тога пјесма стиже опет застане. Паша је тражио Рајину, говорио му је да ће се све добро свршити, само сваким неда остати у Петрограду. Међу тим дође у Петроград А. Орлов, и стиже дубровачка опет окрене на горе. Орлов је тврдио, да је Дубровник мимо потпомагао Турке, и да се непријатељски понашао према Русији. Бадава се Рајина трудио, да га о том разјасни: он је сваком приликом говорио против Дубровника. Већ је Рајина мислио, да неће никако моћи успјети, те је тражио од сената дубровачког, да му да отпуст и да пошаље другог кога у Петроград, изјављујући се на старост и слабост — кад му Пашин дође 1774 рече, да је царица рјешила, [illegible] Дубровчанима све, и да је Орлов добио упутство, да помирује са Рајином. На скоро за тим отпутује Орлов из Петрограда, а за њим и Рајина. Обојица је био, да се изјасне цјема и посланицима страних држава да се при послу ништа у тому у тому. И Рајини је понуђено 1000 рубаља, али он није хтио примити; а да царица не би мислила, да он неки гар оклијевајући, узео је једну рубљу, рекавши, да ће се сви чувати у шетњи дворјанин мог пријатеља спомен ')

Рајина је опет стигао у Берлин, гдје је примљен у публикацији код краља Фридриха II. И овом приликом посјетио је Фридрих веома интересантне за републику. Прво Бечу, гдје је био у публикацији код царице Марије Терезије и Јосифа II., дође Рајина у Милан, гдје опет Маруцци (Marucci). Маруцци је био Грк, био је добар пријатељ Орлову и имао је велика

[illegible]

утицаја на руском двору. Он му је рекао, да би Дубровник набрзо био све то нестао, да се одмах на мјеста обратио.

Јануара 1775. год. стиже је Рајина у Пилу, гдје је у договору са Орловом потписан споразум руско-дубровачки. Орлов је имао руске интересе: царица хоће да има у Дубровнику свога конзула; тај конзул ће бити православан и за мјеста ће се сазвати православна манастир; ако на то пристане сенат, онда је ствар свршена. Сенат се усклиса, да пристане на то, јер се бојао, да ће се број православних душа, међу оним будућ свим православну вјеру и заштиту у руском подјанству, на брзо способно експонирањем помоћи тако да може уђела тога постојећа опасност за републику. Орлов опје попустио, и у томе је утрошено много безсјесних конференција. На послјетку у јуну 1775 г. састане Орлов и Рајина споразуме:

1. Дубровачка република остаће неутрална у свима ратовима Русије са којом државом.

2. У Дубровнику ће сједјети руски конзул, који ће имати право конзулу свиу остала држава.

3. Руски конзул може у свом дому имати православну капелу, гдје ће он и сви руски подјанци моћи учествовати на православној служби. Сви дјецаа непријатељства су заборављена, и добро начин бјеловање имо слободну плаћаду.

Априла 1776 год. пратио се Рајина

[illegible]

у свој дрвни Дубровник послије пет година лиа! Умрло је на скоро за тим, не дочекавши пад републике . . .

Другу тачку поравнања примила је Русија у замјену тога за вријеме аустријско-турског рата 1787—1791 године; онда је тим дошао прио руски конзул у Дубровник, а задатак му је био, да шиа на одношаје републике са осталим државама.

Дотадија, које су слиједили пад мјетачке републике (1797 г.) бацили су у бриду Дубровчане. Аустријска и француска влада увјеравале су републику, да они немају ништа против ње, и да ће она остати на миру. Али већ јула 1798 године дође једна француска лађа у Дубровник; Французи су пјевали од сјенице у лијам мјесјем француз.; ер је сенат одговорио, да нема толико новаца, они су потраживали сјенице на свјетиа француза, што им је и дано. Дубровачки сенат тражио је од Порте, да они пјрвиа, да дођу и да арестаро у свјетиа дубровачкоиа 3—4 француске лађе, које ће, ако затребе, бранити Дубровник од Француза. Ради напрасних издатака, које је Дубровник посљедњих година имао (1799—1801), бала је бана у Конавлима против арнаутијанске дубровачке, која је тим помоћу турске војске слушала. Трговци су Дубровника од Порте, да им се опрости данак за три године, то им је и учињено.

На скоро за тим дође опет дубро-

те суштинско да обиљежимо, баш то и у најрјешитијем питању, односно једна партија, на коју се и данас дијели енглеска црква англиканска, и која се у њој јавиле у XVII. и XVIII. вијеку, поштто се одијелиле пуританци и индепенденти, — строго реформаторскијем правцем (високи). Прваје те помоће су под именом праве „високе," „високе" и „широке," свако са својијем посебнијем називима и циљевима. Тако она прва — права висока, која при овда пристворацијa и неко свештенство, тежи за тијем, да заштити и изворни протестантизам против римске папштине, и изворни католицизам против ултрапротестантизма; даље тијесно везивство између праве и државе, све старе правне форме и одредбе у погледу устројства, култа и досе. На против права висока, коју по премуђству сачињавају ниже друштвене сталоже, иступа тежње напредне против стабилности, независност и самостојност цркве против властитоновања с државом, јевањеоску слободу и онај свештенски хришћани против ортодоксије и хијерархије: даље начела прихватилства до крајности развијена. А права широка, доминирајућа рационалистичке погледе на догмате, залуђана средње, помиривање мјесто између правца ?).

Ово се овдје не тичу понајдаље двије партије, него она прва — права висока, на по се она јачаци, који се у њој равнају око 30. тијех година нашега вијека под високом тјеснарјајућости или пјусеизмом, а коме творци и главни представници бијаху професори оксфордског универзитета Нуман (Newman) и Пјусеј (Pusey † 1882.). Главни циљ њихов састојао се у томе, да докажу високу силу англиканства, служећи се у ту сврху литературним формом „трактата" (отуд им ово трактаријанци), кои збјежношћу који се није ниједнијем варијетету древне цркве високе. Мардаво изучавајући старе предања цркве оснивачке, пјусеити стекоше мало по мало увјерење, да на ново треба прегледати и измијенити у многијем тачкама XXXIX чланака. Те руководећи се том тежњом, и ако с почетка, од 30. до 40. тијех година, негираху високе и римске цркви, што доказују између осталога и чести пријелази у римокатолицизам 1845. и 50. године многијех виђенијех пријелбеника (проф. Нуман). — приближише се у многоме, одричући послије прогласиша папске непогрјешивости и повјета старокатоличког (1870. год.), и цркви православној, прихвативши у њој, и ако с новијом подстацима, једину праву и вјерну чуварицу вјаности древне високе вјеровања. Тако, одређујући своје догматичке учење, прихватају за извор вјере не само св. Писмо него и свеш. Предања, одбацују безусловно предопредјелење једнијех у блаженству, а других на погибељ, то ако говоре о њему, говоре у православном духу, т. ј. објашњавају га у смислу Божјег предвиђења; уче да се човјек спасава вјером и добрим дјелима; признају сво седам тајна, у том броју и свештенство, а о свјештајима уче потпуно православно, само што не употребљују рјеч „претварање." Јер су даље пошли у области култа и хришћанског живота. Тако уводе гдје год могу св. моћи, иконе, расјеће, [illegible] свештенства, [illegible] свештенство [illegible] тајне [illegible] Христа. У односу на [illegible] [illegible] [illegible]

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 14 априла

(**С Двора.**) Њезина Свијетлост Кнегиња Олга Данилова стигла је прошле недјеље из Мјешовитог по Цетињу.

(**Радост.**) Јавили смо, да се прошле недјеље рођ. г. Војвода Божо Петровић.

(**Из Београда**) је стигло нашој влади званично саопштење о саставу новог кабинета г. Свет. Николајевића.

(**Из митрополије.**) Стигло је Јеванђеље што је са руског Синода послано нашој са Митрополије за успомену прошлог четиристогодишњег обљетнег штампарије. Ово успомена одговара потпуно значају догађаја и сјајности у данашњем времену свом овом скромнијем тако употребом.

(**Личне вијести.**) Пресјела је на **Цетиње фамилија г. Кенедија, мисленог отправника послова.** — Г. Н. Д. Вурсд вратио се са свог пута са својом сестром, г-ђом Петром.

(**Парастос.**) Данас 14 тек. на недјељи четвртак држат је годишњи парастос за покој блаженопочившега Митрополита Висариона Дубовице. Чинодјејствовао је Високопреосвештени Митрополит Митрофан са пријатељем мјесинијем духовенством. Црква је била пуна народа, који је дошао, да се помоли Богу за добру душу својега бившега духовнога пастира.

(**Вријеме.**) У суботу и недјељу био је права олуја од кише и јужина. За тијем је наступило благо али промјенљиво вријеме, које још траје.

РАЗЛИЧИТО.

(**О и ово епископу бачком**) г. Герману Опачићу доноси „Српски Свет" ова животописна дата: Герман Опачић, патријаршијски протосинђел, изабран и произведен митрополитом Елисеом Бачки, рођен је у Сремској, у бившој Војној Крајини, 8 августа 1857. Отац му је био калуђер у Сремској, а дјечије наук учио при-ватно у Вршцу, гдје је свршио 20 година слушао и године 1880. прешао. Нове основне Бачке Герман свршио је основне школе у Вршцу, гимназију у Вировиту и Новом Саду, гдје је г. 1877. и испит зрелости положио. Послије свршених гимназијских наука слушао је даље и по године права у Бечу. Год. 1880. дошао је у Карловце, гдје је богословске науке слушао и свршио. Послије свршених богословских наука постао је тадашњи патријарх Герман Анђелић год. 1884. за катихету у српској великој гимназији карловачкој. У том својству служио је до године 1890. и у једно је од год. 1889. био и професором богословије, у којој је служио до г. 1891. У монашки чин ступио је год. 1888. као постриженик манастира Кувеждина, у чему га је игуман Амфилохије Јаремић постригао. Патријарх Герман рукоположио га је за јеромонаха 24. априла 1888. и одредио га, да поред своје професорске службе врши и душевности подбљежника архијерејског намјестништва. Администрацији Елисеова Васељенска патријаршија је Германа Опачића као дворског јеромонаха и гимназијског катихету. Год. 1890. разријешио га поменути администратор од службе катихетске и постави за секретаријалног бележника у врховне душности професора богословије. Кад је год. 1890. сазвао патријарх и митрополит Гемлије ступио на патријаршијски престо, био је Герман Опачић јеромонахом, па не за дуго, јер је исте године 13 децембра произведен за протођакона, а године 1891. 6. октобра за архимандрита. На Божић исте године рукоположен је за епископа а 6. октобра 1892. за протосинђела, а за цијело то вријеме врши је душности секретаријалног бележника и катихете патриршијске гимназије карловачке. У том положају био је у једно чланом на патриршијском вијећу и стечајно испит парламентарних кандидата у Сремској, и библіотекарем патријаршијске библиотеке. Кад се год. 1893. састао ен. сремски Синод ради попуњења упражњених епископских столица у епархијама Бачкој и Будимској, буде Герман Опачић једногласно за епископа Бачког изабран и на предлогу патриарха предложен и од Његовог Величанства пресвијетлим рескриптом од 11. марта о. г. за епископа Бачког потврђен.

(**Царска хабсбуршка дворска кућа.**) Загребачки „Н. Новине" доносе: Данас броји наша владајућа кућа 31 мушког и 43 женска члана, а прибројим ли им се још и 10 женских чланова, који су по удаји својој ступили у друге куће, те сачињава читав хабсбуршко-лоренски дом 84 члана. — Сениор мушких чланова јест надвојвода Албрехт са 77 година, а за њим слиједе надвојводе: Леополд са 71, Ернест са 70, Рајнер са 67 и Вилим са 67 година, па и краљ Фрањо Јосиф са 64, надвојводе: Јосиф са 61, Карло Лудовит с 52, Лудовит Салватор с 47, Фридрих с 38, Карло Стјепан с 24, Еуген Салватор с 31, Фрањо Фердинанд с 31, Отто с 29, Фрањо Салватор с 28, Леополд Фердинанд с 26, Фердинанд Карло с 26, Албрт Салватор с 23, Јосип Фердинанд с 22. Јосиф Августа с 22. Петар Фердинанд с 20, Ладислав с 19 Хенрик Фердинанд са 16, Роберт с 9, Карло са 7. Карло са 6, Фрањо Карло с 1 и Лео с 1 годином. — Сениорса женских чланова јест удова великојвојвоткиња тосканска Марија Антонија са 90 година, а за њом слиједе надвојвоткиње: Александа са 71. Марија Каролина са 60, Елисавета са 63. Марија Изабела са 60, царица и краљица Елисавета са 57 марија-удовица Карлота с 54, надвојвоткиње: Марија Имакулата с 50, Клотилда с 47, Алиса с 45, Марија Терезија с 39, Изабела с 38, Марија Тереза с 32, краљева-удовица Стефанија с 30, Марија Јосифа с 27, Марија Доротеа с 27, Марија Валерија с 26, Бланка с 26, Каролина с 25, Августа с 19, Марија Анунциата с 18, Елисавета са 16, Марија Имакулата са 16, Ана Марија с 15, Марија Кристина с 15, Маргарита с 13, Марија Ана с 12, Хенриета с 11, Јелисавета с 11, Нетанија с 10, Клотилда с 10, Германа с 10, Елеонора с 8, Габриела са 7, Рената са 6, Изабела са 6, Агнес с 3, Марија Долорес с 3, Метилдис с 3, Јелисавета с 2, Марија Имакулата с 2, и Марија Алиса с 1 год. — К овим женским члановима придодаје још рођене аустријске надвојвоткиње: краљ, принцеса баварска; Маргарита Софија, војвоткиња виртембершка; Лудвика, принцеса саска; Марија Лудвика, аносмка Исенбург-Бирстајн; Марија Тереза, војвоткиња виртембершка; Марија Кристина, краљица шпанска; Маргарита Клементина, аносмка Тур-Таксис; Марија Хенриета, краљица белгијска; Марија Тереза принцеса баварска и Марија Беатриса, принцеса бourбонска. — Према добој мјерди дакле: 4 члана преко 70 година, 8 чл. преко 60, 6 чл. преко 50, 3 чл. преко 40, 9 чл. преко 30, 13 чл. преко 20, 26 чл. преко 10, 15 чл. испод 10 година. — Од године 1873. умрло је 11 мушких и 6 женских чланова.

(**Тријешће.**) На заливу, гдје Јадранско море најдубље задире у тијело Европе и данашњи Трст лежи, основали су Римљани негда град Tergeste. Ово мјесто, гдје су основали тврђаву и град, одабрали су Римљани из војничких разлога; јер да су хтјели да оснују трговачку станицу, јамачно би прије били одабрали залив Муђиа. Њихов трговачки залив бјеше сусједна Анвилеја — Трст до својега времена није имао добра пристаништа, већ само луку слабо заклоњену од бура. За вријеме свога средњега вијека, чак до у 17. стољеће, није могао Трст већим дијелом баш с тога разлога да се подигне изнад Венеције, која је несмо положена, те је умјела да очува своје владарство над Јадранским морем. — Два су узрока, која су помогла Трсту да провијеста: пропаст Венеције, а још више она навиредна борба, коју су владари из дома Хабсбурга водили, нарочито од времена цара Карла VI., бранили о то море-ском мјесту. Мучно да је аустријска влада у течају потоња два стољећа толико чиновла за други који град и мјесто, колико је за Трст, који је од 1832. свјечан с аустријским крунским земљама. Цар Карло VI при је слободно самоћну пресјест Венеције, у колико је у својем знаменитом патенту од 2. јуна 1717. проглашено Адрију као слободно море за пловидбу и комерцијелно, да ће страни залиста сваку неприлику, која се могаше подлијежима наниједа буде. 1719. прогласио је Трст за слободно пристаниште, да му трговинске и поморске уредбе и повластицама привуче у Трст стране трговце, поносеб Грке, који су нечеки трговци. По град и међу трговину најмање је придјелио ти, што је исте владар основе аустријску ратну морнарицу. Царица Марија Тереза, уважајући бриљини намјере својега родитеља, сагради је у Трсту прво основе пристаништа и мола, а од овијех потоњих мола „San Teresa," саграђен на једном потопулом данијском броду, носи и данас још назив сјајственицу. Да вријеме великих европских ратова у почетку нашега стољећа донио је Трст више пута у француске руке, док није 1813. послије четиридневног усијешног јуришања на тврђаву, коју су Французи храбро бранили, изнова дошао под заставу Хабсбурговаца. Исте године изнова је приведено цар Фрањо I. бриљину његу својега прадједа, сагради врлоти јединствени дрвед који возује Трст са Бечом и уговорио у Трсту прву школу за трговину и бродарство. — По трговинску политику шјеловуће Европе највише је придјелило, што су послије окрушених страшних на-полеонских ратова турске луке у Леванту постале приступачније страним заљевима, и што је султан даровао Хришћанима у Леванту велике слободштине и личну им сигурност обезбјеђену. Цар Фрањо I. основао 1838. друштво „Austrijski Lloyd" снабдјевено је својим земљама, поносеб Трсту, огромна удјела у тијем тежевинама. Ово друштво, које се основало у исто доба, када су увеђене пароброди на мору, тако је напредовало под заштитом царске владе, да је својим на само овладало поморским обртом у Леванту, већ је са својим флотом (тада 70 пароброда, са њим пространим доковима, градилиштима и остали лиманима, у којима је 3000 радника работало, сваколо међу најјаче бродарска предузећа на свијету. — Но најјачи је ојачао Трст цар-град Фрањо Јосиф I., под чијом се владавином овај град уздигао на једно главно пристаниште монархије. 1857. начињена је жељезничка веза Трста са Бечом и горњом Италијом, а увиђа тога тако се подигао трговачки промет, да га правио ме уредби скоро луке на многе европске владаоце. С тога је 1862. одлучено, да се отворене луке протјерају у затворено пристаниште и радови око тога отпочели су 1867. г. Ова градње пристаништа, које су сада већ скоро са свијем довршене, могу се доктојно убројити међу пристаништа градње прних поморских мјеста у Европи. Четири широка мола, пред којима је положен 1200 метара дугачак валобран, сачињавају три залива, заваљена басена, која представљају обиму од 2800 метара при 39.5 хектара површине и 8.5 метара водене дубине, а електрично су освијетљена. Лијо, које на својим молима исеривају и укрцавају, имају помоћу жељезничких трачница неравну везу с огромним стоваришима и са јаким складиштима. Ова су градње стале преко 20 милијуна форината. А сваки се планира, да се сагради засебни пристаниште за потрошњу и за друге. По себи се разумије, да је Трст главно мјесто свијех поморских власти и дотичних завода цјелокупне државне поморске. — На овакој пригрованости државе малошто постаје је од Трста не само красан град са 100.000 житеља, већ у трговинском смислу једно од најјачих средњоземноморских пристаништа, а управо је томе развитку не само мјесна географска положај, већ по извјесно окорнотовљене тијем положајем помоћу сходних средстава за комуникацију. — Трећинска залив сада иначе међу најљепше природне јадранске обале; само се Бока Которска са својим великанственим брдинама може у самосвојним дијелима мјерити са трећинским заливом. Пространи залив луке ширина низину морског зида у простору од три километра и испруша натворено редове дијелних зграда дијели у дубоко усјечене, исјечјем висинама проређено долине. Оне прелазе у 350 метара високу, стрмо осјечену планинску висину, која сачињава катвера Трст од висјерних Краса и вијеђа те приморска жељезница да дијели обилне. — Као неко знамење уздиже се 350 (са 50 м. више од Ајфеловог куле) изнад града на висини Краса витак стуб (обелиск) сјајне, обиљежје за успомену на довршене умјетног друма, који је цар Фрањо I. саградио, а са подножја тога стуба висјерањено је дијеп вијак на море, на град и на његову дражесну околицу чак до италијанске обале и далеко до Истрије. — Трст је зграда такође знамените, природом прописане пристаниште круг, која се пружала преко плодовитог низијемља на Одри и Висли дуж Марка, спушта се преко Соммеринга, на тијем се пруža дуж широких долина Муре и Саве, прелази суве висјерањи Краса и свија све те области најкраћим путем са Средоземним морем. — Вриједност висјеног увоза Трста на суху и на мору бјеше 1888. г. 251 милијун форината а. вр., а вриједност извезеног износа 201 милијун фор. Исте године довезло се у Трст: 5506 пароброда са 1.2 милијуна тонова и 4164 једрењача са 190.000 тонова; наиђе се свијем исто толико бродова. — Главно је подручје поморске трговине Трста још увијек источно острва Средоземног мора и јужна подручја Црнога мора. Што се данас у Трсту броји богат човјек, тај се већим дијелом обогатио левантинском трговином. — Истина је, да Трст мора данас да завиди великим системе, нарочито због конкуренције. Сада прелазе четири жељезничке пруге преко дугачког лимана Алпа, дочим их је прије прелазила само аустријска јужна жељезница. Угарска сабира своју поморску трговину на Ријеци (Фјуми), а прије је иђе преко Трста; осим тога тежи иначе на индустријалне Чешке, Моравске и Шлезије преко Хамбурга, дрвећа се јефтина пута ријеке Елбе. Најпослије пати Трст, као и сва пристаништа на свијету, од тешке економијске кризе, да се обиље посредне трговине, а баш од ње су отјерала старе трећинске луке своје глас и своју богатству. У толико више требаће жива подузетна духа и одважне смјерније свијех учесника, да се одрже сво по цијели развитак аустријске трговине тако важно мјесто на Јадранском мору и стари поморски град Трст приведе новом просјјетању. — Из „Сарајевског Листа."

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА."

БУКАРЕШТ, 9 априла. — Краљев рођендан свечано је прослављен. Демонстрације, што су либерали спремали на дан смрти Ристића, прошла је без инцидента, осим што је полиција неке ученике ухватила.

АТИНА, 9 априла. — Петрес је био по свој Грчкој.

БИОГРАД, 9 априла. — Ђорђевић (Владин?) именован је за посланика у Цариграду.

АТИНА, 10 априла. — Средиште потреса било је у покрајини Ларисе. Више села уништено. Број жртава знатан. У Тебе велика штета.

РИМ, 10 априла. — При расправи поморског буџета одбијен је дневни ред, што га није примила влада: и усвојен је други, на који је и влада пристала. Овај телеграм није јасан него смо га овако од прилике растумачили. Ур. Г. Ц.)

АТИНА, 11 апр. — Катастрофа од потреса нека је него прошле године на Закту. Број жртава још није познат.

РИМ, 12 априла. — Комора је одбила предлог Кавалотија, да се о финансијској мјерама расправља прије буџета унутрашњости, са 269 гласова против 56: и усвојила је Криспијев предлог великом већином, да се о финансијској мјерама расправља 15/5.

БИОГРАД, 12 априла. — Симић је именован за посланика у Бечу.

ПЕТРОГРАД, 13 априла. — Принц Хајнрих пријеки посјетиће фамилију Цареву у Петрограду и Петерхову, и остаће десет дана.

АТИНА, 13 априла. — Усљед потреса било је у све 260 мртвијех и 280 рањенијех.

ПЕТРОГРАД, 14 априла. — Масалов, сувернер новгородски, позван је уговарајућем одјелењу при министарству просвјетнијех послова саслушанијех.

СОФИЈА, 14 априла. — Султан је пристао на све захтјеве, што му је поднио сваких односно бугарскијех школа у Македонији.

БЕЧ, 14 априла. — Принц Фердинанд отпутовао је у Софију.

НА ЗНАЊЕ.

Међу рачунима Књаж. Црног. Државне Штампарије на Цетињу, којима је до 1 ог Априла о. г. руковао бив. фактор, пишао се, да многи дугују у ово посљедње три године: претплату од „Гласа Црногорца", пристојбине од објава и огласа, рачуне од штампаних књижевних дјела, разне повеље, бројнице и т. д.

Усљед тога овијем се најучтивије позивају сви дужници, да изволе исплатити потписатој Управи оно, што који дугује овој штампарији.

Из Управе
Књаж. Црн. Држ. Штампарије.
Број 1.
Цетиње, 4 априла 1894.

Управитељ
(2—3) Проф. Филип Ј. Кедачевић.

ПОШТАНСКЕ БИЉЕГЕ.

Купујем сваку количину и по највишој цијени жигане црногорске, турске, грчке и левантинске биљеге, отворена писма, старе писма свакс провенијенције од године 1850 до 1874, а такође и потпуне поштанске колекције, од бронзе и пластаре. Понуде шаљу се непосредно купцу. Гонорар изворнице одмах.

Budapest (Hongrie) A. Weiss
Vezi kőszt 4. Magasan de timbre postaux
Maison fondée en 1890. et de antiquités.
(5—10)

Због сјутрашњег великог петка овај број данас излази.

Уредник Др. А. Томановић. Издавалац: Држ. Штампарија У књ. врмог државног штампарија.